

ПСИХОЛОГІЧНА ПІДТРИМКА ГРОМАДЯН, ПОСТРАЖДАЛИХ ВІД ВІЙНИ, У ВІРТУАЛЬНОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРИ

Смульсон М.Л., головна наукова співробітниця, Інститут психології

імені Г.С. Костюка НАПН України, м. Київ, smulson@ukr.net

Назар М.М., в.о. завідувача лабораторії, Інститут психології

імені Г.С. Костюка НАПН України, м. Київ, apartment@bigmir.net

Мещеряков Д.С., науковий співробітник, Інститут психології

імені Г.С. Костюка НАПН України, м. Київ, meoldom@gmail.com

Вступ. Війна, розв'язана російськими окупантами проти українського народу, значні втрати серед населення України, масові поранення, втрата рідних і близьких, стрес і бойові психічні травми, дезадаптація через зміну місця проживання, відсутність роботи тощо підняла важливе та актуальне питання психологічної підтримки українських громадян, які постраждали від війни. Одним з напрямків такої підтримки є застосування сучасних інформаційних технологій – інфокомунікативних, мультимедійних та інтерактивних, переважно пов'язаних з роботою у віртуальному просторі Міжмережжя. Особливого значення набуло використання віртуальних освітніх просторів – інформаційних навчальних майданчиків у віртуальному просторі, що побудовані на принципах активності, ініціативності та цілеспрямованості своїх учасників. Є актуальна потреба дослідити можливості психологічної підтримки громадян, постраждалих від війни, у віртуальному освітньому просторі.

Мета. Метою дослідження є виявлення потенціалів віртуального освітнього простору для надання психологічної допомоги дорослим громадянам України, які постраждали від війни та терору російських окупантів. Дослідження ґрунтується на таких методах, як формувальний експеримент (створення та розвиток віртуального освітнього простору), спостереження, контент-аналіз, аналіз сучасних першоджерел.

Основні результати. Майже від самого початку повномасштабної війни командою лабораторії сучасних інформаційних технологій навчання Інституту

психології імені Г.С. Костюка НАПН України була створена віртуальна спільнота у форматі віртуального освітнього просторі, що діє у соціальній мережі Facebook – «Група психологічної підтримки та розвитку» <https://facebook.com/groups/psy.help.support>. Спільнота спрямована на розвиток інтелектуальних потенціалів і доступ до психологічних ресурсів, практикуючи, зокрема, бібліотерапію, обговорення, опитування тощо. Для досягнення відповідних цілей адміністратори спільноти особливим чином підбирають тематичний зміст повідомлень і спрямовують обговорення. Поступово «Група психологічної підтримки та розвитку» стала віртуальним майданчиком психологічної підтримки та допомоги, джерелом контенту, що сприяє позитивному й продуктивному мисленню, платформою для координації дій дружніх проєктів.

Важливу роль у функціонуванні спільноти відіграє керована групова динаміка, що виражається у коментуванні повідомлень, формулюванні питань і відповідей, наданні зворотного зв'язку тощо. Групова динаміка сприяє в учасників спільноти більш ефективному досягненню мети навчальної системи, інтелектуальному розвитку, суб'єктності, взаємоповазі, відповідальності та ін. Групова динаміка є важливим чинником перетворення пасивно-споглядальної позиції деяких учасників на активну, вмотивовану та суб'єктну, коли індивідууми самостійно задають мету й стратегію власного навчально-розвивального руху [1].

Психологічна підтримка у віртуальному просторі громадян України, які постраждали від війни, вимагає активного застосування певних інформаційних ресурсів, що здатні стати джерелом психологічної самопомоги та психопрофілактики для таких громадян, сприяти формуванню більш продуктивного та позитивного мислення, здатного краще долати складнощі діяльності, викликані війною та іншими чинниками. Одним з інструментів опрацювання такого контенту можуть бути опитування, на прикладі опитування, проведеного у «Групі психологічної підтримки та розвитку» й

присвяченого ефективності організації та наданню психологічної підтримки дорослих, що здійснюється під час війни у віртуальному просторі [2].

Висновки. Було показано, що віртуальний освітній простір є важливим та ефективним інструментом надання психологічної підтримки дорослим громадянам України, постраждалим від війни. Навчання та спілкування у віртуальному освітньому просторі не лише надає умови для досягнення навчальної мети, але і сприяє інтелектуальному розвитку, активізує особистісне зростання, підвищує продуктивність і ресурсність мислення учасників, що дозволяє їм краще долати стрес, знаходити шляхи розв'язання складних життєвих ситуацій, досягати більшої ефективності в адаптації до наявних умов діяльності або до їх зміни на більш бажані.

Є потреба в подальших дослідженнях можливостей психологічної підтримки громадян, які постраждали від війни, у віртуальному освітньому просторі. Зокрема, потребують вивчення різні навчально-розвивальні та інфокомунікативні технології, що діють окремо одна від одної або комплексно, в контексті їхнього впливу на зміни психологічного стану учасників. Іншим актуальним напрямком досліджень є потенціали застосування штучного інтелекту під час навчання таких учасників.

Список використаних джерел

1. Розвиток суб'єктної активності дорослих у віртуальному просторі: монографія / М.Л. Смульсон, П.П. Дітюк, І.Г. Коваленко-Кобилянська, Д.С. Мещеряков, М.М. Назар [та ін.]; за ред. М. Л. Смульсон. Київ : Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України, 2018. 180 с.

2. Назар М.М., Дітюк П.П. Засади психологічного забезпечення діяльності військ і цивільного населення. Віртуальний освітній простір: психологічні проблеми : X Міжнар. наук-практ. інтернет-конф., 10 трав. - 5 черв. 2022 р. : тези допов. URL: http://www.newlearning.org.ua/system/files/sites/default/files/zagruzheni/nazar_maxym_dityuk_pavlo_2022.pdf